

A

BOOTBOOT

Protokoll

Specifikáció és Kézikönyv

Első kiadás

2017 - 2020

Szerzői jog

A BOOTBOOT Protokoll és a referencia implementációk

Baldaszi Zoltán Tamás (BZT) bztemail at gmail dot com

szellemi tulajdona, és a következő licenz alatt kerülnek terjesztésre:

MIT licenz

Copyright (C) 2017 - 2020 bzt (bztsrc@gitlab)

A szabad felhasználás jogát ezennel ráruházom bármely személyre aki jelen mű és dokumentációjának egy példányát (a továbbiakban "Szoftver") megszerezte, hogy a szoftvert korlátozás nélkül – beleértve a használat, másolás, módosítás, kiadás, terjesztés, és/vagy értékesítés jogát – felhasználhassa, és a továbbadott példánnyal hasonlóan járhasson el, amennyiben a következő feltételek teljesülnek:

A fenti szerzői jogot és felhasználási jogot biztosító szöveget fel kell tüntetni a Szoftver minden teljes és rész másolataiban is.

A SZOFTVER "ÚGY, AHOGY VAN" KERÜL TERJESZTÉSE, MINDENMŰ JÓTÁLLÁS NÉLKÜL, KÖZVETVE VAGY KÖZVETETTEN, BELEÉRTVE A KERESKEDELMI JÓTÁLLÁS VAGY EGY ADOTT CÉLRA TÖRTÉNŐ FELHASZNÁLÁSRA ALKALMASSÁGOT. A SZERZŐI JOG TULAJDONOSA SEMMILYEN KÖRÜLMÉNYEK KÖZÖTT NEM TEHETŐ FELELŐSSÉ BÁRMILYEN MÓDON, BELEÉRVE A SZOFTVER RENDELTETÉSSZERŰ HASZNÁLATA SORÁN, VAGY RENDELTETÉSSZERŰ HASZNÁLTÓL ELTÉRŐ FELHASZNÁLÁS SORÁN A SZOFTVER ÁLTAL ESETLEGESEN OKOZOTT KÁROKÉRT.

Tartalom

Előszó.....	5
Bevezetés.....	7
Specifikáció.....	9
Az operációs rendszer betöltése.....	9
Az operációs rendszerek típusairól.....	9
Az induló memórialemezkép.....	9
A boot partíció.....	10
Fájlrendszer meghajtók.....	11
Kernel formátuma.....	12
Protokoll szintek.....	12
Statikus.....	12
Dinamikus.....	12
Belépési pont.....	12
Környezeti változók.....	13
A bootboot struct struktúra.....	14
Fejléc mezők.....	14
Platform független.....	14
Platformfüggő mutatók.....	16
Memóriatérkép bejegyzések.....	16
Lineáris frémbuffer.....	17
Gépállapot.....	17
Referencia implementációk.....	19
IBM PC BIOS / Multiboot / El Torito / Linux boot.....	20
Induló memórialemez.....	20
Memóriatérkép.....	20
Lineáris frémbuffer.....	20
Gépállapot.....	20
Korlátozások.....	20
Indítás.....	20
IBM PC UEFI.....	21
Induló memórialemez.....	21
Memóriatérkép.....	21
Lineáris frémbuffer.....	21
Gépállapot.....	21
Korlátozások.....	21
Indítás.....	21
Coreboot payload.....	22
Induló memórialemez.....	22
Memóriatérkép.....	22
Lineáris frémbuffer.....	22

BOOTBOOT Protokoll

Gépállapot.....	22
Korlátozások.....	22
Indítás.....	22
Raspberry Pi 3 / 4.....	23
Induló memórialemez.....	23
Memóriatérkép.....	23
Lineáris frémbuffer.....	23
Gépállapot.....	23
Korlátozások.....	23
Indítás.....	23
Az mkbootimg lemezkép készítő segédeszköz.....	24
Induló ROM lemezkép készítése.....	24
ESP FAT partíciókép létrehozása.....	24
Hibrid GPT / ISO9660 CDROM/DVD lemezkép létrehozása.....	24
Kernel BOOTBOOT Protokoll szintjének ellenőrzése.....	24
FÜGGELÉK.....	25
Egy GPT ESP partíció létrehozása.....	25
Egy minta BOOTBOOT kompatibilis kernel.....	25
Egy minta Makefile.....	27
Egy minta linker szkript.....	27
Egy minta többprocesszoros (SMP) inicializáló kód.....	28
Egy minta grub.cfg bejegyzés.....	28
Egy minta mkbootimg.json konfigurációs fájl.....	28
Vészhelyzeti initrd betöltése soros vonalról.....	28
Hibakeresés.....	29
SZÓJEGYZÉK.....	31

Előszó

“A kezdet kezdetén kell a leggondosabban ügyelni rá, hogy meglegyen a dolgok egyensúlya.”

/ Frank Herbert /

Az elmúlt évtizedekben nagyot változott a személyi számítógépek világa, és ahogyan a gépek indulnak. A 64 bit megjelenésével, először a történelem során, a memóriatartomány meghaladta a tárolókapacitását. Ez alapvető változásokat hozott a firmvereknél is.

A tárolókapacitás szintén nőtt, ha nem is Moore törvénye alapján, de meredeken ívelve. A régi partícionálási módok elavultak, új táblákat alakítottak ki, melyek közül egy lett a de facto sztenderd.

Sajnálatos módon az a firmver, ami az új partíciós táblát hozta, annyira túlbonyolított és túlkomplikált, hogy sok gyártó még csak meg sem próbálta beépíteni a gépeibe (különösen a kis erőforrású gépek esetén). Ennek következtében mégis de facto sztenderd indulás, különböző hardverek különböző, inkompatibilis módon indulnak. Nem mindenki vette át az új táblát sem. Hogy még rosszabb legyen a helyzet, sok rendszernek meg kellett őriznie a visszamenőleges kompatibilitást ősrégi gépekkel is.

Vannak próbálkozások az operációs rendszer indítás egységesítésre, de sajnos olyan összetett és túlbonyolított módon, hogy azt önmagában is operációs rendszernek nevezhetnénk.

Ezért alkottam meg ezt az egységes operációs rendszer indítást leíró specifikációt, és írtam meg a referencia implementációkat több különböző platformra. A cél az, hogy mire ezek a kicsi platformfüggő programok lefutnak, egy egységes, platformfüggetlen, 64 bites környezet álljon rendelkezésre, mely képes ugyanabból a C forrásból, ugyanazzal a linkelő szkripttel fordított programot futtatni. A forrás és az előre lefordított binárisok (beleértve a minta C kernelt) letölthetők innen:

<https://gitlab.com/bztsrc/bootboot>

Ezek a referencia implementációk Nyílt Forráskódúak és mindenféle garancia nélküli Szabad Szoftverek, abban a reményben íródtak, hogy hasznosnak bizonyulnak.

Baldaszi Zoltán Tamás

Szándékosan üres oldal

Bevezetés

Amikor egy gépet bekapcsolunk, először az operációs rendszert kell betölteni. Vannak szofisztikált programok, melyek lehetővé teszik a több rendszer kiválasztását is ugyanazon a gépen, mint például a GRUB. Ezeket rendszerindító menedzsereknek hívják. A BOOTBOOT nem ilyen. Ez egy rendszerbetöltő, aminek az a célja, hogy egységes 64 bites környezetet biztosítson különböző platformokon (a "BOOTBOOT" bájtsorozat tárolásához 64 bit szükséges). Ha több rendszer közül is szeretnél választani egy gépen, akkor egy BOOTBOOT kompatibilis opciót kell beállítanod valamelyik rendszerindító menedzszerben, hogy BOOTBOOT kompatibilis operációs rendszert indíthass. Ha megfelel, hogy egy gépen egy rendszer van csak, akkor nincs szükség rendszerindító menedzszerre, a rendszerbetöltő önmagában elég.

Egy operációs rendszer sokféleképp betölthető. Lehet ROM-ban, flashen, lemezen, SD kártyán, soros vonalról, hálózatról stb. A BOOTBOOT Protokoll nem definiálja ezt. Azt sem köti ki, milyen formátumban kell lennie a memórialemeznek. Ezek időről időre és rendszerről rendszerre változnak.

A protokoll megköveteli ugyanakkor, ha az operációs rendszer lemezen van tárolva, akkor a GUID Partíciós Táblát kell használnia (vagy bármelyik későbbi sztenderd táblát). Mivel nem minden firmver képes ezt kezelni, ezért a betöltő kötelessége ezt elrejtetni és az operációs rendszert megtalálni a lemezen. Így a felhasználóknak nem kell az eltérő firmverekker bajlódniuk, ha olyan rendszerlemezeről akarnak indítani, ami egy másik gépen lett partícionálva és formázva.

Néhány szó az operációs rendszer kernel formátumáról. Jelen sorok írásakor nincs de facto sztenderd, de van két általánosan elterjedt formátum: az Executable and Linkable Format, és a Portable Executable formátum. Nem lenne ildomos azt állítani, hogy az egyik jobb, mint a másik, végtére is mindkettő ugyanazokat az adatokat tartalmazza, csak máshogy. Ezért mindkettőt támogatja a protokoll. Ha valamelyik (vagy egy leendő harmadik) szabványossá válna, akkor a protokollt felül kell bírálni, hogy csak egy lehetőséget biztosítson, így a felhasználóknak nem kellene törődni a formátum kompatibilitással sem.

Végezetül jelen dokumentum felosztásáról pár szó. Két részre lett osztva: az első fele általánosságban tárgyalja a protokollt, míg a második fele a referencia implementációkat taglalja részleteikben.

Szándékosan üres oldal

Specifikáció

A dokumentum ezen fele a BOOTBOOT Protokollról szól.

Az operációs rendszer betöltése

A rendszer betöltés kifejezés sok mindent takarhat, de lényegében arról szól, hogy átadódjon a vezérlés - a környezeti információkkal egyetemben - az operációs rendszer kernelére.

Az operációs rendszerek típusairól

Két általánosan elterjedt kernel típus van. Az első mindent egyben tartalmaz, többnyire statikusan linkelt kép formájában (monolitikus kernel). A második több darabra van szétvágvá, ezáltal a privilegizált kód egy kicsi kernelben (mikrokernel, exokernel, hypervisor stb.) található, míg minden más ki lett tolva felhasználói szintre, ami általában külön fájl is jelent (de nem szükségszerűen, lásd Minix).

Mindkettőnek lehet induló memórialemeze. Ebben található az a fájl, melyekre az induláskor már szükség van. Monolitikus típusnál ez a kép a kernellel együtt töltődik be, és (mivel a meghajtók a kernelben vannak), opcionális. Másrészt a mikrokernel esetén egy ilyen memórialemezkép nélkülözhetetlen, mivel minden feladat kódja szeparált fájlokban található.

A BOOTBOOT Protokoll alkotója az OS fejlesztők jelentős többségével egyetemben azon az állásponton van, hogy a mikrokernel architektúra sokkal biztonságosabb és rugalmasabb, ezért a BOOTBOOT Protokoll elsősorban mikrokernelre lett tervezve.

Az induló memórialemezkép

Mivel a protokoll a mikrokernelre fókuszál, melyeknek szükségük van több fájlra, ezért az induló memórialemez (initrd) kötelező. És mivel a lemezkép mindenképp betöltésre kerül, ezért a kernelt is benne helyezi el. Ez nem általánosan elterjedt gyakorlat, de egyetlen fájlra redukálja a szükséges fájlok számát, akárcsak egy monolitikus rendszer esetén. Megjegyzendő, hogy a protokoll eléggé rugalmas ahhoz, hogy egy statikusan linkelt kernelt (mint például a Minix) töltsön be "lemezképként".

A lemezkép tömöríthető. A referencia implementációk a gzip deflate tömörítést támogatják, de más is lehet, amennyiben a tömörítés mágikus bájttal beazonosítható. Egy BOOTBOOT kompatibilis betöltő transzparensen kicsomagolja a lemezképet a memóriába. Mivel az egész lemezkép betöltésre kerül, érdemes a méretét alacsonyan (pár megabájt) tartani.

A kicsomagolt memórialemez formátuma nem része a protokollnak. Minden egyes operációs rendszer azt használhatja, ami a legjobban megfelel a céljainak. Emiatt a BOOTBOOT Protokoll csak egy API-t vár el, ami képes kezelni a lemezképet, és ennek hiányában egy B-tervet biztosít.

A boot partíció

A protokoll nem definiálja, hogy hol kell lennie az induló lemezképnek, csupán annyit vár el, hogy egy BOOTBOOT Protokoll kompatibilis betöltő el tudja érni, és ki tudja csomagolni a memóriába. A referencia implementációk soros vonalat, ROM-ot és indító (boot) partíciót is képesek kezelni.

A protokoll elvárja, hogy lemez esetén a partíciós tábla GUID Partíciós Tábla legyen. Ennek oka az interoperabilitás biztosítása a különböző operációs rendszerek között.

A boot partíció egy kicsi partíció a lemez elején. Tartalmazhat a firmware számára fontos fájlokat is, de ami a protokoll számára lényeges, hogy itt található az induló memórialemezkép.

Ha a boot partíció rendelkezik fájlrendszerrel, akkor a kompatibilitás miatt FAT16 vagy FAT32 formázottnak kell lennie. Sok firmware (mint például az UEFI és a Raspberry Pié) szintén elvárja ezt. Ha a boot partíció firmware fájlokat is tartalmaz, akkor "EFI System Partition" típusúnak, vagy röviden ESP-nek kell lennie. Ez azért van, mert a GPT az EFI firmware (most már UEFI) részeként lett definiálva. Ebben a felállásban a memórialemezkép a következő fájl a boot partíción:

BOOTBOOT\INITRD

vagy több architektúra támogatás esetén (élő operációs rendszer lemezképeknél):

BOOTBOOT*(arch)*

mint pl. **BOOTBOOT\X86_64** vagy **BOOTBOOT\AARCH64**.

Ha a firmware partíció nem használ fájlrendszert, nem kezeli a FAT16/32 fájlrendszereket, illetve speciális típust vár el (ezért az ESP nem használható), akkor a firmware partíció és a boot partíció két külön, elszeparált partíció lesz.

Ez esetben az operációs rendszer fejlesztőjének két lehetősége van: vagy csinál egy másik partíciót FAT fájlrendszerrel, BOOTBOOT könyvtárral, benne a memórialemezképpel; vagy a memórialemezképet közvetlenül a partícióra is rakhatja. Bármelyiket is választja, a boot partíciót *EFI_PART_USED_BY_OS*-nek (2-es bit a GPT Partíció Bejegyzés attribútum jelzőjében) kell jelölni.

Nem szabad elfelejteni, hogy a memórialemezkép teljes egészében betöltődik, ezért ha a teljes boot partíciót elfoglalja, akkor annak a partíciónak kicsinek (pár megabájtosnak) kell lennie.

Fájlrendszer meghajtók

Amint korábban említettük, a BOOTBOOT Protokoll nem írja elő a memórialemez formátumát, helyette fájlrendszer meghajtókat használ egyetlen API hívással:

```
typedef struct {
    uint8_t *ptr;
    uint64_t size;
} file_t;

file_t myfs_initrd(uint8_t *initrd, char *filename);
```

A referencia implementációk forrásában ezek elkülönített, **fs.h** (vagy **fs.inc**) nevű fájlban található. Minden memórialemezkép formátumhoz pontosan egy függvény tartozik.

Minden függvény megkapja az induló memórialemezkép címét, valamint egy nullával lezárt, ASCII fájlnev címét. Ha ilyen nevű fájlt megtalálható, akkor a függvény visszaad egy struktúrát a fájl tartalmának a címével és méretével. Ha szükséges, a függvény ehhez foglalhat le memóriát. Hiba esetén (ha a lemezkép formátumát nem ismeri fel, vagy a fájl nem található) akkor {NULL, 0}-t kell visszaadnia. A BOOTBOOT Protokoll elvárja, hogy egy kompatibilis betöltő sorra meghívja a meghajtók függvényeit, míg valamelyik érvényes eredménnyel nem tér vissza.

Ha minden meghajtó függvény {NULL,0}-t adott vissza, akkor egy B-terv lép életbe. Ez megkeresi a legelső, adott architektúrán futtatható programot a memórialemezképben. A fájl jogosultságok nem számítanak ez esetben, csak a futtatható fájl fejléce. Ez a B-terv lehetővé teszi, hogy ismeretlen formátumú memórialemezképeket is kezeljen a betöltő, vagy hogy statikusan linkelt kernelt töltsön be.

Ha valamelyik fájlrendszer meghajtó támogatja a memórialemezkép formátumát, akkor a kernel neve megadható a *kernel* kulcsú környezeti változóban.

A referencia implementációk a következő archívum és fájlrendszer formátumokat támogatják:

- *statikusan linkelt futtatható* (minden fájl egyetlen futtathatóba szerkesztve)
- *ustar*
- *cpio* (hpdc, newc és crc variáns)
- *FS/Z* (az OS/Z natív fájlrendszere)
- *SFS* (osdev.org bizonyos tagjai által kitalált fájlrendszer)
- *James Molloy's initrd* (valamiért népszerű a hobbi OS fejlesztők körében)

Bármelyik másik fájlrendszer támogatása bármikor hozzáadható, egy kivétellel. A FAT fájlrendszer nem használható memórialemezképek esetén. Ez nem komoly megszorítás, mivel úgysem lenne hatékony, az ustar vagy cpio sokkal jobb választás erre a célra.

Kernel formátuma

A kernel futtatható formátuma vagy **Executable and Linkable Format** (ELF), vagy **Portable Executable** (PE). Mindkét esetben a formátumnak 64 bitesnek kell lennie (*ELFCLASS64* az ELF-nél és *PE_OPT_MAGIC_PE32PLUS* a PE-nél).

A kombinált kód és adatszegmens natív 64 bites kódot kell tartalmazzon, és negatív címre kell szerkeszteni. A referencia implementációk esetén ez *EM_X86_64* (62) vagy *EM_AARCH64* (183) lehet ELF-ben, és *IMAGE_FILE_MACHINE_AMD64* (0x8664) vagy *IMAGE_FILE_MACHINE_ARM64* (0xAA64) ha PE. Az **x86_64** architektúrát a BIOS / Multiboot / El Torito, UEFI és Coreboot betöltők használják, míg az **AArch64** a Raspberry Pi 3 és 4 esetén támogatott.

Protokoll szintek

Hogy hova lesz leképezve a kernel, az a protokoll szintjétől függ. Néhány referencia implementáció az 1. szintet, a *PROTOCOL_STATIC*-ot valósítja meg. A többi 2. szintű, a *PROTOCOL_DYNAMIC*-ot (lásd alább). A 0. szint, a *PROTOCOL_MINIMAL* beágyazott rendszereknél használatos, ahol a környezet és minden cím bedrótózott, és a frémbuffer lehet nincs is támogatva a hardverben.

Statikus

Azok a betöltők, amik az 1. szintet tudják, a kernelt és a többi komponenst a linkelő szkripttel összhangban fix címre képezik le (lásd “Gépállapot” fejezet). Ebben a specifikációban a továbbiakban az egyszerűség kedvéért a statikus protokollt használjuk. Előrekompatibilitás miatt, minden BOOTBOOT kompatibilis kernelnek tartalmaznia kell a 2. szint által elvárt szimbólumokat.

Dinamikus

A második szintű betöltők ugyanakkor a memóriatérkép címeit a kernel szimbólumtáblájából olvassák ki. Csak abban különbözik az 1. szinttől, hogy a címek flexibilisek (de továbbra is a negatív, -1G-től a 0-ig terjedő tartományra korlátozódnak, és laphatárra kell esniük):

- A kernel a futtatható fejlécében szereplő *Elf64_Ehdr.p_vaddr* vagy *pe_hdr.code_base* címre kerül.
- A bootboot struct a *bootboot* szimbólum címére lesz leképezve.
- A környezeti sztring az *environment* szimbólum címére lesz leképezve.
- A lineáris frémbuffer az *fb* szimbólum címére lesz leképezve.
- Végezetül az MMIO terület az *mmio* szimbólum címére lesz leképezve.

Belépési pont

Amikor a BOOTBOOT kompatibilis betöltő végzett, a vezérlést az *Elf64_Ehdr.e_entry* illetve a *pe_hdr.entry_point* mezőben szereplő címre adja át.

Környezeti változók

Ha a boot partíció FAT fájlrendszerű, akkor a környezeti változókat tartalmazó fájl neve

BOOTBOOT\CONFIG

míg ha a memórialemez képe elfoglalja a teljes partíciót, akkor a fájlrendszer meghajtókat használva

sys/config

lesz. Amennyiben ez utóbbi nem megfelelő az operációs rendszer számára, a név átírható a bootboot forrásában. A környezeti változók mérete limitálva van egy lapkeretben (4096 bájtt).

A konfiguráció a kernelnek újsor (“\n” vagy 0xA) szeparált, “kulcs=érték” párokat tartalmazó, nullával lezárt UTF-8 sztringként kerül átadásra. C típusú kommentek megengedettek. A BOOTBOOT Protokoll csupán két kulcsot definiál, a *screen* és *kernel* kulcsokat, a többit szabadon választhatja az operációs rendszer kernele (és eszközmeghajtói). Példa:

```
// BOOTBOOT Opciók (environment)

/* --- Betöltő specifikus --- */
// kívánt felbontás, ha nincs megadva, autodetektált
screen=800x600
// elf vagy pe bináris a memórialemez képen
kernel=sys/core

/* --- Kernel specifikus, amit csak szeretnél --- */
amitakarsz=valami
masikcucc=enabled
valamiszam=100
valamicim=0xA0000
```

A *screen* paraméter a kívánt képernyőfelbontás. Ha nincs megadva, akkor a képernyő natív felbontása alpból, vagy 1024x768 ha ez utóbbi nem ismert. A legkisebb érvényes értéke a 640x480.

A *kernel* paraméter alpból sys/core és a kernel futtatható neve a memórialemezben. Ha ez nem megfelelő, akkor beállítható, vagy az alapértelmezett a bootboot forrásában módosítható.

Az átmeneti változók a környezet végére kerülnek (az UEFI parancssorból). Ha ugyanaz a kulcs többször is előfordul, akkor mindig a legutolsó előfordulás a mérvadó.

Indulási problémák esetén a környezet módosításához egy másik gépbe kell átrakni a lemezt, vagy egy egyszerű OS-t kell indítani, mint a DOS, és módosítani a **BOOTBOOT\CONFIG**-ot a boot partíción egy egyszerű szövegszerkesztővel. UEFI esetén az EFI Shell *edit* parancsa is használható, vagy a

BOOTBOOT Protokoll Specifikáció

parancssorban lehet "kulcs=érték" párokkal felülbírálni a beállításokat (a parancssori kulcsok elsőbbséget élveznek a fájlbeliekkel szemben).

A környezeti változók sztringje a kernel elé kerül leképezésre a memóriában, a linker által megadott címre. A kernelben a következő definícióval lesz elérhető:

```
extern unsigned char environment[4096];
```

A bootboot struct struktúra

A bootboot struct definíciója a bootboot.h fájlban található, ami innen tölthető le:

```
https://gitlab.com/bztsrc/bootboot/raw/master/dist/bootboot.h
```

A legfontosabb struktúra, amiben a betöltő adatokat ad át a kernel-nek. Define örrel és extern "C" kulcsszóval van ellátva, hogy C++-ban írt kernelek is használhassák.

A struktúra maga egy 128 bájtos fejlécből, és egy változó hosszúságú memóriatérképből áll, amiben minden bejegyzés 16 bájtos. A fejléc első 64 bájta minden architektúrán azonos, míg a második 64 bájta platform specifikus, rendszerleíró táblák címeit tartalmazza.

Fejléc mezők

Platform független

```
uint8_t    magic[4];    // 0x00-0x03
```

A mágikus *BOOTBOOT_MAGIC* bájtsorozat, "BOOT".

```
uint32_t   size;       // 0x04-0x07
```

A bootboot struct teljes mérete. Legalább 128 bájta, tartalmazza a memória térképet.

```
uint8_t    protocol;   // 0x08
```

Ez a mező az alsó 2 biten a BOOTBOOT Protokoll szintjét tartalmazza (amit a struktúrát összeállító betöltő használt). Vagy *PROTOCOL_STATIC* (1) vagy *PROTOCOL_DYNAMIC* (2). Ha a 7. bit (előjelbit) 1 azaz *PROTOCOL_BIGENDIAN* (0x80), akkor a struktúra nagy-elöl (big-endian) számokat tartalmaz. A 2 – 6 bitek tárolják a betöltő típusát, *LOADER_BIOS* (0), *LOADER_UEFI* (1), *LOADER_RPI* (2) vagy *LOADER_COREBOOT* (3) jelenleg. Jelen specifikáció jövőbeli verziói új értékeket definiálhatnak.

```
uint8_t    fb_type;    // 0x09
```

A frémbuffer formátuma, *FB_ARGB* (0) -tól *FB_BGRA* (3) -ig. A leggyakoribb az *FB_ARGB*, ahol a legalacsonyabb helyiérték a kék, a legmagasabb pedig nem használt (lfb-n nincs alfa csatorna) kicsi-elöl (little-endian) formátumban.

```
uint16_t   numcores;   // 0x0A-0x0B
```

A CPU magok száma. SMP rendszereken nagyobb, mint 1.

```
uint16_t   bspid;     // 0x0C-0x0D
```

Az indító processzor azonosítója (BootStrap Processor ID, a Local APIC ID x86_64 esetén).

```
int16_t    timezone;  // 0x0E-0x0F
```

A detektált időzóna, ha az támogatott a platformon, percekben *-1440* és *1440* közötti szám. Nem befolyásolja a *datetime* mező értékét (ami mindig egységes greenwichi középidejben van, UTC-ben).

```
uint8_t    datetime[8]; // 0x10-0x17
```

A rendszerindítás időpontja UTC-ben, binárisan kódolt decimális formátumban, ha a platformon van valós idejű óra (RTC). Az első két bájtt az év, 0x20 0x17, egy bájtt a hónap 0x12, egy bájtt a nap 0x31. Ezt követi az óra 0x23, perc 0x59 és másodperc 0x59 bájtt. Az utolsó bájttban 1/100-ad másodperc tárolható, de támogatás hiányában a legtöbb platformon 0x00. A *timezone* mezőtől független érték.

```
uint64_t   initrd_ptr; // 0x18-0x1F
uint64_t   initrd_size; // 0x20-0x27
```

A memórialemezkép fizikai címe és mérete a memóriában (mindig a pozitív címtartományban).

```
uint64_t   fb_ptr;    // 0x28-0x2F
uint32_t   fb_size;   // 0x30-0x33
```

A frémbuffer fizikai címe és mérete bájtokban. Nem azonos a linker által definiált *fb* virtuális címmel.

```
uint32_t   fb_width;  // 0x34-0x37
uint32_t   fb_height; // 0x38-0x3B
uint32_t   fb_scanline; // 0x3C-0x3F
```

A frémbuffer felbontása, soronkénti bájt száma a memóriában (részletekért lásd a “Lineáris frémbuffer” fejezetet).

Platformfüggő mutatók

A fejléc második 64 bájta mindig architektúrafüggő. Ezek a következők x86_64 esetén:

```
uint64_t x86_64.acpi_ptr;      // 0x40-0x7F
uint64_t x86_64.smbi_ptr;
uint64_t x86_64.efi_ptr;
uint64_t x86_64.mp_ptr;
uint64_t x86_64.unused0;
uint64_t x86_64.unused1;
uint64_t x86_64.unused2;
uint64_t x86_64.unused3;
```

AArch64 esetén pedig a következők. Az *mmio_ptr* a BCM2837 MMIO fizikai címe (a kernel számára az *mmio* virtuális címre van leképezve):

```
uint64_t aarch64.acpi_ptr;    // 0x40-0x7F
uint64_t aarch64.mmio_ptr;
uint64_t aarch64.efi_ptr;
uint64_t aarch64.unused0;
uint64_t aarch64.unused1;
uint64_t aarch64.unused2;
uint64_t aarch64.unused3;
uint64_t aarch64.unused4;
```

Memóriatérkép bejegyzések

```
MMapEnt    mmap;              // 0x80-0xFFF
```

Platformfüggetlen memóriatérkép. Ha szükséges, a bejegyzések száma a következőképp kiszámítható:

$$\text{num_mmap_entries} = (\text{bootboot.size} - 128) / 16;$$

A bejegyzésekben tárolt információk pedig a következő C makrókkal nyerhetők ki:

MMapEnt_Ptr(a) = a memóriaterület címe

MMapEnt_Size(a) = a memóriaterület mérete bájtokban

MMapEnt_Type(a) = a memóriaterület típusa 0 – 15

MMapEnt_IsFree(a) = igaz, ha a memóriaterület az operációs rendszer számára felhasználható.

A típus lehet *MMAP_USED* (0), *MMAP_FREE* (1), *MMAP_ACPI* (2), *MMAP_MMIO* (3, memóriába leképzett B/K). Bármilyen más értéket *MMAP_USED*-ként kell kezelni. A lista nem feltétlenül rendezett. A bootboot struct a kernel elé kerül leképezésre a memóriában, a linker által megadott címre.

A kernelben a következő definícióval lesz elérhető:

```
extern BOOTBOOT bootboot;
```


Lineáris frémbuffer

A frémbuffer formátuma mindig 32 bites tömörített színekód pixelenként, lehetőség szerint ARGB (kék a legkisebb helyiértéken). A felbontás natív lesz, vagy 1024x768, ha ez nem ismert. A kívánt felbontást a környezeti változóknak, az environment sztringben a *screen=SZÉLESSÉGxMAGASSÁG* formában lehet megadni. Ha az ARGB mód nem támogatott, akkor a csatornák sorrendjét a *bootboot.fb_type* tartalmazza.

A frémbuffer a többi MMIO területtel együtt a kernel elé kerül leképezésre a memóriában, a linker által megadott címre. A kernelben a következő definícióval lesz elérhető:

```
extern uint8_t fb;
uint32_t *pixel = (uint32_t*)&fb + offset;
```

Az (X, Y) képernyőkoordináták a következőképp számíthatók át eltolás értékke:

$$offset = (bootboot.fb_height - 1 - Y) * bootboot.fb_scanline + 4 * X.$$

Habár a *bootboot.fb_size* mező 32 bit, az 1. szintű betöltők statikus *fb* címe valahol 4096 x 4096 pixelben limitálja a felbontást (a képaránytól és a soronkénti bájt számtól is függ). Ez több, mint elég az Ultra HD 4K (3840 x 2160) felbontáshoz. A 2. szintű betöltők dinamikusán a kernel *fb* szimbólum címére képezik le a frémbuffert, ezért mentesek ettől a korlátozástól.

Gépállapot

Amikor a kernel átveszi a vezérlést, a soros vonali debug konzol fel van konfigurálva, hardver megszakítások letilva és a kód rendszerfelügyeleti szinten fut. A lebegőpontos (FPU) és SIMD utasítások engedélyezve vannak bizonyos szintig (SSEx, Neon). SMP szintén, minden mag fut (lásd Függelék). A virtuális leképezés az MMU-ban bekapcsolva, és a memóriatérkép a következő:

A RAM (16G-ig) identikusan van leképezve a pozitív tarományban (felhasználói vagy alsó fél memória, USER SPACE). A negatív címek a kernel tarományban, és nem privilegizált módból nem elérhető (felső fél, KERNEL SPACE).

A kitömörített **induló memórialemez** teljes egészében az identikusan leképezett tartományban van, és a bootboot struct *initrd_ptr* valamint *initrd_size* mezői jelölik a helyét.

A képernyő 32 bites pixelformátumú, **lineáris frémbuffer**e a negatív címtérben, az *fb* szimbólumnál a **-64M** vagy **0xFFFFFFFF_FC000000** címen kezdődik (a többi MMIO pedig **-128M** vagy **0xFFFFFFFF_F8000000** címnél, ha támogatott, a fizikai címe az *mmio_ptr* mezőben). A frémbuffer fizikai címét a *fb_ptr* mező tárolja.

A fő információs **bootboot struct** a *bootboot* szimbólumnál, **-2M** vagy **0xFFFFFFFF_FFE00000** címen van leképezve.

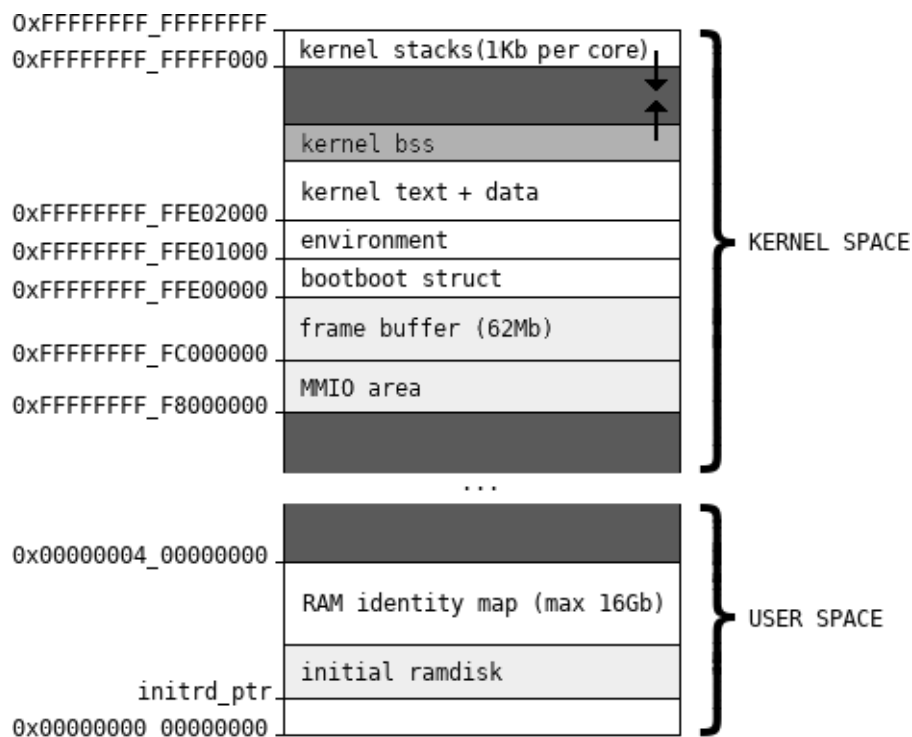
BOOTBOOT Protokoll Specifikáció

A környezeti változókat tartalmazó sztring az **environment** szimbólumnál, **-2M + 1 lap** vagy **0xFFFFFFFF_FFE01000** címen elérhető.

A kernel kombinált **kód és adat szegmense** a **-2M + 2 lap** vagy **0xFFFFFFFF_FFE02000** címre kerül leképezésre. Ez után a szegmens után, linker által meghatározott címen található a **bss adat szegmens**, melyet a betöltő kinulláz. Az 1. szintű betöltők a kernel méretét 2M-ben limitálják, beleértve az infókat, kód, adat, bss és verem szegmenseket. A 2. szint limitje 16M a kód, adat és bss szegmensekre. Ennek több, mint elégnek kell lennie bármelyik mikrokernel számára. Ha a kernel külön csak olvasható kódszegmenst és nem futtatható adatszegmens szeretne a biztonság növelése érdekében, akkor felülbíráhatja a lapfordító táblákat, amint a vezérlést megkapta. A BOOTBOOT Protokoll csak egy betölthető szegmenst kezel az egyszerűség és a hordozhatóság kedvéért (amit *boot*-nak hív a példa linker szkript, lásd Függelék).

A **kernel verem** a memória tetején található, **nullánál** indul és lefele nő. Az **első pár lapot** a betöltő képezi le, a többi a kernelnek kell, amint szüksége lesz rá. Minden CPU magnak külön 1k-s induló verem van SMP rendszereken.

A linker szkript által definiált címek használata elég egyszerű (nincs szükség API-ra és az ABI sem számít), ezért platformfüggetlen módon tudja általa a betöltő átadni az információkat a kernelnek.

Ábra: memóriatérkép vezérlés átadásakor, nem méretarányos. A sötétszürke régiók nincsenek leképezve

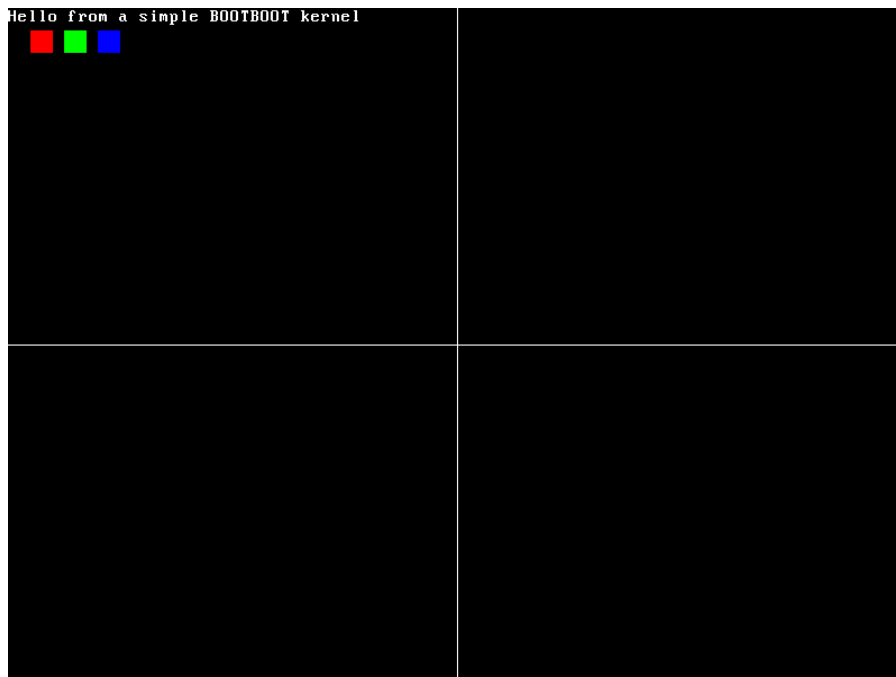
Referencia implementációk

A dokumentáció második fele a referencia implementációkról szól. Ez kézikönyvként is szolgál, és a felhasznált firmver függvénykönyvtár hivatkozásokat is tartalmazza.

Mindegyik implementáció szabadon letölthető a következő címről:

<https://gitlab.com/bztsrc/bootboot>

- **x86_64-bios**: IBM PC BIOS / Multiboot / El Torito / Linux boot implementáció
- **x86_64-uefi**: IBM PC UEFI implementáció
- **x86_64-cb**: coreboot payload implementáció
- **aarch64-rpi**: Raspberry Pi 3 / 4 implementáció
- **mykernel**: egy minta BOOTBOOT kompatibilis kernel teszteléshez
- **mkbootimg**: egy minden az egyben, függőség nélküli indítólemezkép készítő

Ábra: A minta kernel képernyője referenciának

IBM PC BIOS / Multiboot / El Torito / Linux boot

BIOS (<http://www.scs.stanford.edu/05au-cs240c/lab/specsbbs101.pdf>) alapú rendszereken ugyanaz a kép betölthető MBR-ből (GPT hibrid indítás), lánctöltéssel VBR-ből, futtatható ROM-ból; vagy Multiboot (<https://www.gnu.org/software/grub/manual/multiboot/multiboot.html>) illetve Linux boot használatával (<https://elixir.bootlin.com/linux/latest/source/Documentation/x86/boot.txt>).

Induló memórialemez

Lehet BIOS Bővítő ROM-ban (max ~96k). Nem valami sok, de lehet tömörített is. Lemezről a BIOS INT 13h / AH=42h funkcióival tölti be.

Memóriatérkép

A memóriatérképet a BIOS INT 15h / AX=0E820h funkció hívásával kéri le.

Lineáris frémbuffer

A frémbuffer beállításához a VESA 2.0 VBE, INT 10h / AH=4Fh funkcióit használja.

Gépállapot

A20 kapu engedélyezve, soros konzol COM1-en INT 14h / AX=0401h-val inicializálva 115200,8N1-re. Indítási idő lekérése INT 1Ah. IRQk letiltva. GDT nem meghatározott, de érvényes, IDT nincs beállítva. SSE és SMP inicializálva. A kód felügyeleti szinten, **0-ás gyűrűn** fut minden magon.

Korlátozások

- Mivel maga a betöltő védett módban fut, ezért csak az első 4G RAM-ot tudja leképezni.
- A CMOS nvram nem tárol időzónát, ezért mindig GMT+0 a *bootboot.timezone*.
- Nem támogatja az AES-256-CBC enkriptált initrd-eket, csak az SHA-XOR-CBC-t.

Indítás

- **BIOS lemez / cdrom:** másold le a *bootboot.bin*-t *FS0:\BOOTBOOTLOADER* néven. Partíció kívülre is helyezheted (`dd conv=notrunc seek=x`). Telepítsd a *boot.bin*-t az El Torito CDRom boot katalógusába, a Master Boot Record-ba (vagy Volume Boot Record-ba ha van boot menedzsered), és mentsd le a *bootboot.bin* első szektorának címét 0x1B0 dwordre. A *mkboot* ezt csinálja (https://gitlab.com/bztsrc/bootboot/blob/master/x86_64-bios/mkboot.c).
- **BIOS ROM:** telepítsd a *bootboot.bin*-t **BIOS Bővítő ROM**-ba.
- **GRUB:** add meg a *bootboot.bin*-t Multiboot "kernel"-nek a *grub.cfg*-ban, vagy lánctöltheted a *boot.bin*-t. Mind az *initrd* mind az *environment* modulként betölthető (lásd Függelék).

IBM PC UEFI

UEFI gépeken (<http://www.uefi.org/>) az operációs rendszert egy szabványos EFI OS betöltő alkalmazás tölti be.

Induló memórialemez

Lehet ROM-ban (max 16M) mint PCI Option ROM. Az EFI_PCI_OPTION_ROM_TABLE protokoll használatával és (a “-s” kapcsoló megadása esetén) direkt eléréssel, mágikus bájttal próbával detektálja.

Lemezről az EFI_SIMPLE_FILE_SYSTEM_PROTOCOL-al ha fájl a memórialemezkep, illetve BLOCK_IO_PROTOCOL-al ha GPT partíció. Ez az implementáció támogatja mind az SHA-XOR_CBC és AES-256-CBC enkriptált initrd-eket egyaránt.

Memóriatérkép

A memóriatérképet az EFI_GET_MEMORY_MAP boot idejű szolgáltatás adja.

Lineáris frémbuffer

A frémbuffer beállításához az EFI_GRAPHICS_OUTPUT_PROTOCOL-t (röviden GOP-ot) használja.

Gépállapot

Konzolhoz SIMPLE_TEXT_OUTPUT_INTERFACE-t használ, ami soros vonalra is küldhető. Indítási idő lekérése EFI_GET_TIME. IRQk letiltva. GDT nem meghatározott, de érvényes, IDT nincs beállítva. SSE és SMP inicializálva. A kód felügyeleti szinten, **0-ás gyűrűn** fut minden magon.

Korlátozások

- A betöltő és initrd PCI Option ROM-okat digitálisan alá kell írni ahhoz, hogy működjenek.

Indítás

- **UEFI lemez:** másold le a *bootboot.efi*-t **FS0:\EFI\BOOT\BOOTX64.EFI** néven.
- **UEFI ROM:** használd a *bootboot.rom*-ot, ami a **PCI Option ROM** képe a *bootboot.efi*-nek.
- **GRUB, UEFI Boot Menedzser:** add hozzá a *bootboot.efi*-t az opciókhoz.

Coreboot payload

A protokoll <https://coreboot.org> payloadként is elérhető. Ez azt jelenti, hogy a “BIOS”-ban lett implementálva.

Induló memórialemez

A ramlemez lehet Flashmap partíción, vagy hozzáadható a COREBOOT partícióhoz a következővel:

```
$ cbfstool coreboot.rom add -t raw -f initrd.tgz -n bootboot/initrd
```

Egyébként betölthető soros vonalról vagy GPT partíciónált lemezzel, a libpayload storage (ATA, ATAPI, SATA, AHCI), USB disk interfészével vagy egy vészhelyzeti IDE ATA meghajtóval. Ha a libpayload LZMA (xz) vagy LZ4 tömörítéssel lett fordítva, akkor a gzip deflate-n túl azok is használhatók.

Memóriatérkép

A libpayload lib_sysinfo memranges funkciójával kerül lekérdezésre.

Lineáris frémbuffer

Nincs explicit beállítva, a coreboot-ot a megfelelő lineáris frémbuffer móddal kell konfigurálni.

Gépállapot

A debug konzol a libpayload console-ját használja, ami alapból soros vonalra is kikerül. A rendszerindítási idő lekérdezéséhez a rtc_read_clock() használt. IRQk letiltva. GDT nem meghatározott, de érvényes, IDT nincs beállítva. SSE és SMP inicializálva. A kód felügyeleti szinten, **0-ás gyűrűn** fut minden magon.

Korlátozások

- A CMOS nvram nem tárol időzónát, ezért mindig GMT+0 a *bootboot.timezone*.
- Coreboot -nak nincs felbontás API-ja, ezért a "screen=" konfigurációs opció nincs használva.
- Nem támogatja az AES-256-CBC enkriptált initrd-eket, csak az SHA-XOR-CBC-t.

Indítás

- Emulátorban *qemu-system-x86_64 -bios coreboot.rom*.
- Egyébként a *coreboot.rom* fájlt kell felsejteni az alaplap csipjébe.

Raspberry Pi 3 / 4

Raspberry Pi (<https://www.raspberrypi.org/>) alaplapokon az SD kártya boot partíciójáról a bootboot.img-t kernel8.img néven a start.elf tölti be.

Induló memórialemez

Nincs ROM támogatás, de az initrd soros vonalról is betölthető. A lemezképet egy, a bootbootban implementált EMMC SDHC meghajtó tölti be. Gzip nem ajánlott, mert lassabb, mint a kártyaolvasás.

Memóriatérkép

A memóriatérképet kézzel állítja össze, a VideoCore MailBox tulajdonságok csatornájáról gyűjtött adatok alapján. A szokásoson túl a **BCM2837 MMIO** is le van képezve a kernel memóriába **-128M** vagy **0xFFFFFFFF_F8000000** címen. Fizikai címe a *bootboot.aarch64.mmio_ptr* mezőben található, ami a MIDR_EL1 rendszer regiszter alapján kerül megállapításra.

Lineáris frémbuffer

A frémbuffer VideoCore MailBox üzenetekkel kerül beállításra.

Gépállapot

Soros vonali debug konzol az UART0-án (PL011), 115200,8N1-re állítva és az USB debug kábel a GPIO 14 / 15-ös lábára csatlakoztatva. Lebegőpontos utasítások engedélyezve. A kód felügyeleti szinten, **EL1**-n fut mind a 4 magon.

Korlátozások

- 1G RAM-ot képez le (Raspberry Pi 3-on nincs is több, 4-nél lehet)
- Mivel nincs alaplapi RTC csip, ezért a *bootboot.datetime* mindig 0000-00-00 00:00:00.
- SDHC Class 10-es kártyán kívül mással nem lett tesztelve
- Nem támogatja az AES-256-CBC enkriptált initrd-eket, csak az SHA-XOR-CBC-t.

Indítás

- **SD kártya:** másold le a *bootboot.img*-t **FS0:\KERNEL8.IMG** néven. Szükséged lesz egyéb firmver fájlokra (bootcode.bin, start.elf) is. A GPT-t nem ismeri, ezért az ESP-t le kell képezni az MBR-be hogy a Raspberry Pi firmver megtalálja a fájljait. A mellékelt *mkboot* program (<https://gitlab.com/bztsrc/bootboot/blob/master/aarch64-rpi/mkboot.c>) ezt megoldja neked.
- **Soros:** másold le a *bootboot.img*-t **FS0:\KERNEL8.IMG** néven, de ne csinálj BOOTBOOT könyvtárat.

Az mkbootimg lemezkép készítő segédeszköz

Ez egy egyszerű, függőségek nélküli lemezkép készítő, ami ANSI C-ben lett írva. Képes FAT partícióképeket, GPT lemezképeket és hibrid ISO9660 (CDROM/DVD) lemezképeket létrehozni.

Induló ROM lemezkép készítése

Feltéve, hogy van egy érvényes konfigurációd, lementheted az initrd-t BIOS Option ROM képpé a következő paranccsal

```
./mkbootimg myos.json initrd.rom
```

ESP FAT partíciókép létrehozása

Ha csak boot partíciót akarsz lementeni, akkor

```
./mkbootimg myos.json bootpart.bin
```

Hibrid GPT / ISO9660 CDROM/DVD lemezkép létrehozása

Minden más fájlnev, vagy lemezeszköz név esetén teljes lemezképet fog generálni a következő paranccsal

```
./mkbootimg myos.json disk.img
```

Kernel BOOTBOOT Protokoll szintjének ellenőrzése

Ráadásásként ezzel az eszközzel ellenőrizhető a kernel által támogatott protokoll szint.

```
./mkbootimg check ../mykernel/mykernel.x86_64.elf
```

```
Complies with BOOTBOOT Protocol Level 1 and 2, valid dynamic addresses
```


FÜGGELÉK

Egy GPT ESP partíció létrehozása

```
# fdisk /dev/sdc
```

```
Welcome to fdisk (util-linux 2.30.2).
Changes will remain in memory only, until you decide to write them.
Be careful before using the write command.
```

```
Device does not contain a recognized partition table.
Created a new DOS disklabel with disk identifier 0xfa00b86e.
```

```
Command (m for help): g
Created a new GPT disklabel (GUID: E6B4945A-8308-448B-9ACA-0E656854CF66).
```

```
Command (m for help): n p
Partition number (1-128, default 1): 1
First sector (2048-262110, default 2048):
Last sector, +sectors or +size{K,M,G,T,P} (2048-262110, default 262110): +8M
```

```
Created a new partition 1 of type 'Linux filesystem' and of size 8 MiB.
```

```
Command (m for help): t 1
Selected partition 1
Partition type (type L to list all types): 1
Changed type of partition 'Linux filesystem' to 'EFI System'.
```

```
Command (m for help): w
The partition table has been altered.
Syncing disks.
# mkfs.vfat -F 16 -n "EFI System" /dev/sdc1
mkfs.fat 4.1 (2017-01-24)
mkfs.fat: warning - lowercase labels might not work properly with DOS or Windows
# mkboot /dev/sdc
mkboot: GPT ESP mapped to MBR successfully
```

Egy minta BOOTBOOT kompatibilis kernel

```
/*
 * mykernel/kernel.c
 *
 * Copyright (c) 2017 bzt (bztsrc@gitlab)
 *
 * Ez a fájl a BOOTBOOT Protokoll csomag része.
 * @brief Egy minta BOOTBOOT kompatibilis kernel
 */

/* sztring megjelenítése, lásd alább */
void puts(char *s);

/* nem feltételezzük, hogy van stdint.h */
typedef short int      int16_t;
typedef unsigned char  uint8_t;
typedef unsigned short int uint16_t;
typedef unsigned int   uint32_t;
typedef unsigned long int uint64_t;
```

BOOTBOOT Protokoll FÜGGELÉK

```
#include <bootboot.h>

/* importált virtuális címek, lásd linker szkript */
extern BOOTBOOT bootboot; // lásd bootboot.h
extern unsigned char environment[4096]; // környezet, UTF-8 szöveg kulcs=érték párok
extern uint8_t fb; // lineáris frémbuffer ide van leképezve

/*****
 * Belépési pont, a BOOTBOOT betöltő hívja *
 *****/
void _start()
{
    /*** FIGYELEM: ez a kód minden magon egyszerre, párhuzamosan fut ***/
    int x, y, s=bootboot.fb_scanline, w=bootboot.fb_width, h=bootboot.fb_height;

    // célkereszt, hogy lássuk jók-e a képernyőfelbontás dimenziói
    for(y=0;y<h;y++) { *((uint32_t*)&fb + s*y + (w*2))=0x00FFFFFF; }
    for(x=0;x<w;x++) { *((uint32_t*)&fb + s*(h/2)+x*4)=0x00FFFFFF; }

    // rendre piros, zöld, kék négyzetek, hogy lássuk, jó-e a csatornasorrend
    for(y=0;y<20;y++) { for(x=0;x<20;x++) { *((uint32_t*)&fb + s*(y+20) + (x+20)*4)=0x00FF0000; } }
    for(y=0;y<20;y++) { for(x=0;x<20;x++) { *((uint32_t*)&fb + s*(y+20) + (x+50)*4)=0x0000FF00; } }
    for(y=0;y<20;y++) { for(x=0;x<20;x++) { *((uint32_t*)&fb + s*(y+20) + (x+80)*4)=0x000000FF; } }

    // üdvözlés
    puts("Hello from a simple BOOTBOOT kernel");

    // kiakasztás, egyelőre nincs más
    while(1);
}

/*****
 * Szöveg kiírása a képernyőre *
 *****/
typedef struct {
    uint32_t magic;
    uint32_t version;
    uint32_t headersize;
    uint32_t flags;
    uint32_t numglyph;
    uint32_t bytesperglyph;
    uint32_t height;
    uint32_t width;
    uint8_t glyphs;
} __attribute__((packed)) psf2_t;
extern volatile unsigned char _binary_font_psf_start;

void puts(char *s)
{
    psf2_t *font = (psf2_t*)&_binary_font_psf_start;
    int x,y,kx=0,line,mask,offs;
    int bpl=(font->width+7)/8;
    while(*s) {
        unsigned char *glyph = (unsigned char*)&_binary_font_psf_start + font->headersize +
            (*s>0&&*s<font->numglyph?*s:0)*font->bytesperglyph;
        offs = (kx * (font->width+1) * 4);
        for(y=0;y<font->height;y++) {
            line=offs; mask=1<<(font->width-1);
            for(x=0;x<font->width;x++) {
                *((uint32_t*)((uint64_t)&fb+line))=((int)*glyph) & (mask)?0xFFFFFF:0;
                mask>=>1; line+=4;
            }
            *((uint32_t*)((uint64_t)&fb+line))=0; glyph+=bpl; offs+=bootboot.fb_scanline;
        }
        s++; kx++;
    }
}
}
```

Egy minta Makefile

```
#
# mykernel/Makefile
#
# Copyright (c) 2017 bzt (bztsrc@gitlab)
#
# Ez a fájl a BOOTBOOT Protokoll csomag része.
# @brief Egy minta Makefile a példa kernelhez
#
#

CFLAGS = -Wall -fpic -ffreestanding -fno-stack-protector -nostdinc -nostdlib -I../

all: mykernel.x86_64.elf mykernel.aarch64.elf

mykernel.x86_64.elf: kernel.c
    x86_64-elf-gcc $(CFLAGS) -mno-red-zone -c kernel.c -o kernel.o
    x86_64-elf-ld -r -b binary -o font.o font.psf
    x86_64-elf-ld -nostdlib -nostartfiles -T link.ld kernel.o font.o -o mykernel.x86_64.elf
    x86_64-elf-strip -s -K mmio -K fb -K bootboot -K environment mykernel.x86_64.elf

mykernel.aarch64.elf: kernel.c
    aarch64-elf-gcc $(CFLAGS) -c kernel.c -o kernel.o
    aarch64-elf-ld -r -b binary -o font.o font.psf
    aarch64-elf-ld -nostdlib -nostartfiles -T link.ld kernel.o font.o -o mykernel.aarch64.elf
    aarch64-elf-strip -s -K mmio -K fb -K bootboot -K environment mykernel.aarch64.elf

clean:
    rm *.o *.elf *.txt
```

Egy minta linker szkript

```
/*
 * mykernel/link.ld
 *
 * Copyright (c) 2017 bzt (bztsrc@gitlab)
 *
 * Ez a fájl a BOOTBOOT Protokoll csomag része.
 * @brief Egy minta linker szkript a példa kernelhez
 *
 */

mmio = 0xfffffffff8000000; /* 2. szintű betöltőnél ezek a címek változtathatóak */
fb = 0xfffffffffc000000;
PHDRS {
    boot PT_LOAD; /* egy betölthető szegmens */
}
SECTIONS
{
    . = 0xffffffffffe00000;
    bootboot = .; . += 4096;
    environment = .; . += 4096;
    .text : {
        KEEP*(.text.boot)) *(.text .text.*) /* kód */
        *(.rodata .rodata.*) /* adat */
        *(.data .data.*)
    } :boot
    .bss (NOLOAD) : { /* bss */
        . = ALIGN(16);
        *(.bss .bss.*)
        *(COMMON)
    } :boot
}
```

Egy minta többprocesszoros (SMP) inicializáló kód

x86_64*

```
_start:
  mov $1, %eax
  cpuid
  shr $24, %ebx
  cmpw %bx, bootboot + 0xC // bootboot.bspid
  jne .ap
  /* alapprocesszoron futtatandó dolgok */
.ap:
  /* kiszolgálóprocesszorokon futtatandó dolgok */
```

(* - APIC csak 256 magot tud kezelni. Használj x2APIC-ot a teljes kompatibilitáshoz, egészen 65536 magig)

AArch64

```
_start:
  mrs x0, mpidr_el1
  and x0, x0, #3
  cbnz x0, .ap // BSP mindig a 0-ás
  /* alapprocesszoron futtatandó dolgok */
.ap:
  /* kiszolgálóprocesszorokon futtatandó dolgok */
```

Egy minta grub.cfg bejegyzés

```
menuentry "MyKernel" {
  multiboot /bootboot/loader      # bootboot.bin
  module /bootboot/initrd        # az első modul az initrd (memórialemezkép, opcionális)
  module /bootboot/config        # a második modul az environment fájl (környezet. opcionális)
  boot
}
```

Egy minta mkbootimg.json konfigurációs fájl

```
{
  "diskguid": "00000000-0000-0000-0000-000000000000",
  "disksize": 128,
  "config": "boot-x86_64/sys/config",
  "initrd": { "type": "tar", "gzip": true, "directory": [ "boot-x86_64", "boot-AArch64" ] },
  "iso9660": 1,
  "partitions": [
    { "type": "fat16", "size": 16 },
    { "type": "ext4", "size": 32, "name": "MyOS usr", "file": "usrpart.bin" },
    { "type": "ntfs", "size": 32, "name": "MyOS var", "file": "varpart.bin" }
  ]
}
```

Vészhelyzeti initrd betöltése soros vonalról

Ha a lemezképet soros vonalon akarod betölteni, akkor kellene fog Goswin von Brederlow eredeti *raspbootcom*-ja (<https://github.com/mrvn/raspbootin>), vagy annak az ANSI C átírata (<https://gitlab.com/bztsrc/bootboot/blob/master/aarch64-rpi/raspbootcom.c>), esetleg az **USBImager -S** (<https://gitlab.com/bztsrc/usbimager>), ami egy ablakos program, Windows, MacOSX és Linux gépekre.

Protokoll:

Kliens → Szerver 3 bájt, “\003\003\003” (háromszor Ctrl+C)
 Szerver → Kliens 4 bájt, kép mérete (kicsi-elöl, little endian)
 Kliens → Szerver 2 bájt, “OK” vagy “SE” (Size Error, méret hiba)
 Sterver → Kliens méretnyi bájt, lemezkep (csak akkor, ha a válasz “OK” volt)

Hibakeresés

BOOTBOOT-PANIC: LBA support not found

Nagyon régi hardver. A BIOSod nem támogatja az LBA-t. Ezt az üzenetet az első betöltő szektor (boot.bin) írja ki.

BOOTBOOT-PANIC: FS0:\BOOTBOOT\LOADER not found

A fő betöltő (bootboot.bin) nem található a lemezen, vagy az induló szektorcíme nincs jól rögzítve az indítószektor 32 bites [0x1B0] címén (lásd [mkboot](#)). Mivel a betöltő szektor támogatja a RAID tükröket, több meghajtóról is meg fogja próbálni betölteni a betöltőt. Ezt az üzenetet az első betöltő szektor (boot.bin) írja ki.

BOOTBOOT-PANIC: Hardware not supported

Nagyon régi hardver. Az x86_64-en azt jelenti, a CPU család régebbi, mint 6.0, illetve nincs a PAE, az MSR vagy az LME támogatva. AArch64-en azt jelenti, hogy az MMU nem kezeli a 4k-s lapméretet vagy legalább 36 bites címteret.

BOOTBOOT-PANIC: Unable to initialize SDHC card

A betöltő nem tudta inicializálni az EMMC-t SD kártya olvasáshoz, valószínűleg hardver hiba vagy régi kártya.

BOOTBOOT-PANIC: No GPT found

Nem található a lemezen GUID Partíciós Tábla.

BOOTBOOT-PANIC: No boot partition

Vagy a lemezen nincs GPT, vagy nincs benne EFI Rendszer partíció se egyéb indítható partíció. Vagy az azon lévő FAT fájl rendszer sérült, illetve nincs benne BOOTBOOT könyvtár.

BOOTBOOT Protokoll FÜGGELÉK

BOOTBOOT-PANIC: Not 2048 sector aligned

Ezt a hibát csak a bootboot.bin írja ki (és nem a bootboot.efi vagy a bootboot.img), és csakis akkor, ha CDROM-ról El Torito "no emulation" módban indult, és a boot partíció fájl rendszerének főkönyvtára nincs 2048 bájtra igazítva, vagy a kluszterméret nem 2048 bájtt többszöröse. FAT16 esetén ez a FAT tábla méretén és emiatt a fájl rendszer méretén múlik. Ha ezt látod, akkor adj hozzá 2 rejtett szektort a BPB-ben. FAT32 fájl rendszer esetén nem fordulhat elő.

BOOTBOOT-PANIC: Initrd not found

A betöltő nem találta az initrd-t a boot partíción.

BOOTBOOT-PANIC: Kernel not found in initrd

A megadott kernel nem található az initrd-n, vagy az initrd formátuma nem ismert és a keresés nem talált egyáltalán érvényes futtathatót benne.

BOOTBOOT-PANIC: Kernel is not a valid executable

A megadott kernel fájlt megtalálta ugyan az initrd-n valamelyik fájl rendszer meghajtó, de az nem ELF64 se PE32+ formátumú, vagy nem az adott architektúrára van fordítva, vagy nincs benne betölthető szegmens definíció a negatív címtartományban megadva (lásd linker szkript). Ezt a hibát a 2-es szintű betöltők is kiírhatják, ha az `mmio`, `fb`, `bootboot` vagy `environment` szimbólumok címei nincsenek a negatív címtartományban (-1G és 0 között), vagy nincsenek lapcímhatárra igazítva. Az x86_64-en az `fb` szimbólumnak, míg AArch64-on az `mmio` szimbólumnak 2M igazítottnak is kell lennie. Az `mkbootimg check` megmondja, mi az ok.

BOOTBOOT-PANIC: Kernel is too big

A kernel nagyobb, mint 16 megabájt. 1. szintű beltöltőknél a limit valamivel kevesebb, mint 2M.

BOOTBOOT-PANIC: GOP failed, no framebuffer

BOOTBOOT-PANIC: VESA VBE error, no framebuffer

BOOTBOOT-PANIC: VideoCore error, no framebuffer

Az üzenet első fele platformként változik. Azt jelenti, hogy a betöltő nem tudta beállítani a lineáris framebufferert 32 bites tömörített pixelelkel a kért felbontásban. Lehetséges megoldás a felbontás módosítása `screen=800x600`-ra vagy `screen=1024x768`-ra a környezeti fájlban.

BOOTBOOT-PANIC: Unsupported cipher

Ezt akkor írja ki, ha az `initrd` olyan titkosítást használ, amit a betöltő nem ismer. Megoldás: újra kell generálni az `initrd`-t `SHA-XOR-CBC`-vel, amit minden betöltő implementációnak támogatnia kell (megjegyzés: a titkosítás csak `FS/Z` lemezkép esetén támogatott).

SZÓJEGYZÉK

Adat.....	18, 27	FAT.....	10, 11, 13	Memóriatérkép...12, 14, 16 , 17,
BCM2837.....	16, 23	Frémbuffer	12, 15, 17 , 20-23, 27	20-23
Betöltés.....	9	Gépállapot.....	17 , 20-23	MMIO.....
BIOS.....	12, 14, 19, 20	GPT.....	7, 10, 20, 23, 24	12, 16, 17, 23 , 27
Boot partíció.....	10, 13, 23	GRUB.....	7, 20, 21	Multiboot.....
Bootboot struct...12, 14 , 16, 17,		GUID Partíciós Tábla.....	7, 10	12, 19, 20
27		Gzip.....	9 , 23	Portable Executable.....
Bss.....	18 , 27	Kernel...7, 9, 12 , 13, 14, 16, 18,		7, 12
Coreboot.....	12, 14, 19, 22	20, 23		Raspberry Pi...10, 12, 14, 19, 23
El Torito.....	12, 19, 20	Kód.....	18, 27	Raspbootcom.....
Environment...12, 13 , 17, 18, 27		Környezet.....	7, 12, 13	28
ESP.....	10 , 23	Lemez.....	7	ROM.....
Executable and Linkable Format		Linux boot.....	19, 20	7, 20, 21, 23
.....	7, 12	MBR.....	20 , 23	SD kártya.....
Fájlrendszer.....	11 , 13	Memórialemez..7, 9 , 10, 11, 13,		7, 23
		15, 17, 20-23		SMP.....
				18 , 20-22
				Soros vonal.....
				23 , 28
				UEFI.....
				10, 12-14, 19, 21
				USBImager.....
				28
				VBR.....
				20